

Вх. № 402-НО-05/24.04.2024

СТАНОВИЩЕ

От: доц. д-р Йована Тодорова Тодорова, Катедра по Обща и приложна хидробиология на Биологически факултет при СУ „Св. Климент Охридски“, член на научно жури съгласно заповед №18/26.01.2024 г. на Директора на ИБЕИ-БАН

Относно: дисертационен труд, представен за защита за получаване на ОНС “доктор”

Автор на дисертационния труд: ПЕНЧО ИВАНОВ – задочен докторант по научна специалност 01.06.11 Хидробиология

Тема на дисертационния труд: СТРУКТУРА И ФУНКЦИИ НА ХИДРОЗООЦЕНОЗИТЕ ВЪВ ВРЕМЕННО ПРЕСЪХВАЩИ ВОДНИ ТЕЛА

1. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД:

Дисертационният труд на докторант Пенчо Иванов представя резултатите от първото по-мощно и задълбочено проучване на пресъхващите водни тела в България – фокусът е поставен върху хидробиоценозите, но е дадена ценна информация и за динамиката и ролята на факторите на средата, за ключовите процеси и за трофичните взаимоотношения в тези специфични водни тела. Проследени са съставът, структурата и формирането на зоопланктонните и макрозообентосните съобщества като функция от редуването и продължителността на сухите и водните периоди, както и сукцесивните процеси и лимитиращите фактори. В крайна сметка, в резултат от дългогодишната работа на докторанта, очевидното детайлно познаване и личното отношение към тематиката, се е получил един завършен труд с необходимата целенасоченост, дълбочина, съвременно научно звучене и ценни приноси относно хидробиологичните особености на пресъхващите водни тела.

Самият текст е написан в издържан научен стил; описанието на теренната и експериментална работа, както и представянето на получените резултати е логично, ясно и последователно, а обсъждането на данните – изчерпателно, аргументирано и творчески поднесено в контекста на известната научна информация. Като обем и структура, тезата е разработена на 181 стр., следва общоприетите критерии и включва осем глави от съдържателна гледна точка както и списък на използваната литература от 111 заглавия и приложения с първични данни и снимки.

2. АКТУАЛНОСТ НА РАЗРАБОТКАТА:

Нарастващата острота на глобалните екологични проблеми в комбинация с промените в климата и интензивността на екстремните метеорологични и хидрологични събития (горещи вълни, суши и наводнения) безспорно съпътстват развитието на човешкото общество през последните години. За съжаление, едни от най-застрашените водни екосистеми са вътрешноконтиненталните, за които и песимистичните и реалистичните сценарии прогнозираят поне средни нива на воден стрес в редица райони. В тази връзка считам, че по-задълбоченото познаване на особеностите, динамиката и ключовите процеси в пресъхващите водни тела (водоеми със суха фаза) е не само актуална научна тематика, но и крайно необходимо за опазване на биоразнообразието, функционирането на водните екосистеми, както и за поддържане на екосистемните услуги, които те предоставят на обществото. От тези

позиции намирам, и че методологията, работната постановка и избраният комплексен подход са съвременни, научно издържани и отразяват добрите изследователски практики на звеното, в което е разработен дисертационният труд.

3. ЗНАЧИМОСТ И УБЕДИТЕЛНОСТ НА РЕЗУЛТАТИТЕ, ИЗВОДИТЕ И НАУЧНИТЕ ПРИНОСИ:

Докторант Иванов е извършил впечатляваща теренна и лабораторна работа, логично свързана в континуума: подбор на подходящи обекти и пунктове; пробонабиране с правилно подбрани стандартни методи; анализ на физични и химични фактори; хидробиологичен анализ – основни параметри на зоопланктонните и макрозообентосните съобщества; статистическа обработка на данните. В резултат на този комбинативен подход са натрупани сериозни по обем и ценни по съдържание резултати, които звучат убедително и внушават задълбочено познаване по изследвания проблем. Последователно са разгледани стоящите и речните водни тела със съответните параметри на средата, състава и структурата на съобществата. Като особено значими оценявам разделите, свързани с оценката на трофичните взаимоотношения, както и ценните обобщения след всяка глава, които улесняват разбирането на текста и представляват още една допълнителна степен на интерпретиране на научната информация. В края на работата са направени 7 бр. изводи, които следват логичната последователност на основните задачи в труда. Те отговарят както на обхвата на проведените изследвания, така и на тяхната значимост във фундаментален и приложен аспект. Дисертационният труд притежава и несъмнени приноси, които докторантът коректно и балансирано е формулирал, заедно с важни препоръки и консервационни мерки за защита и опазване на пресъхващите водни тела. Като коментар бих посочила, че за по-ясно и логично представяне на най-значимите постижения би могло изводите и приносите да се групират по направления.

4. ОЦЕНКА НА КАЧЕСТВОТО НА ПРЕДСТАВЕНИТЕ НАУЧНИ ТРУДОВЕ:

Научните постижения на докторанта по темата на дисертацията, са обобщени в три публикации – две са представени на научен форум и публикувани с пълен текст в *Proceedings of Seminar of Ecology*, а третата е публикувана в международното списание *Comptes Rendus de L'Academie Bulgare des Sciences*, попадащо в квантил 3. В две от публикациите, докторант Иванов е водещ автор, което е още една индикация за личното участие и ролята му не само в теренните и лабораторни анализи, но и в обработката и интерпретацията на резултатите и извеждането на важни за практиката заключения и препоръки.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

На основание на гореизложените аргументи, като подчертавам още веднъж, че: (1) трудът е посветен на изключително актуална тематика, добре структуриран е в съдържателен план, със сполучливо формулирани и успешно изпълнени цел и задачи; (2) съдържа научно-приложни приноси, които по обем и значимост надхвърлят достатъчните за докторска дисертация; (3) докторантът се е доказал като компетентен научен специалист, който отдавна притежава умения за самостоятелно изпълнение на теренни и научно-експериментални изследвания, смятам, че представената от него разработка напълно отговаря на критериите за докторска дисертация съгласно ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане. Това обстоятелство ми дава достатъчно основания да го оценя ПОЛОЖИТЕЛНО и си позволявам да предложа на уважаемото Научно жури да присъди на ПЕНЧО ИВАНОВ образователната и научна степен „Доктор” по научна специалност Хидробиология.

08.04.2024 г.

Член на научното жури:

/доц. д-р Йована Тодорова/